

9. Руководство ИФЛА по работе публичных библиотек / ИФЛА, РБА ; сост. К. Кунц, Б. Габбин ; науч. ред. изд. на рус. яз. В. Р. Фирсов. – 2-е изд. – СПб : Рос. нац. б-ка, 2011. – 183 с.

10. Руссак, З. В. Библиотечное движение навстречу клиенту: к вопросу о наименовании пользователей библиотек / З. В. Руссак, Л. В. Сокольская // Вестник Челяб. гос. акад. культуры и искусств. – 2013. – № 3. – С. 21–24.

11. Трачук Л. Клієнтоорієнтована парадигма розвитку обласних універсальних наукових бібліотек / Л. Трачук // Бібліотечний вісник. - 2016. - № 3. - С. 10-17.

УДК 004:027.7

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА БІБЛІОТЕКИ

Котляр Олег Володимирович,

кандидат технічних наук,

Харківський державний університет харчування та торгівлі

***Анотація.** Вивчено необхідність стратегічного осмислення і комплексного підходу до застосування потенційних можливостей інтернету по відношенню до всіх технологічних процесів в науковій бібліотеці. Використання веб-технологій радикально змінює технологічні процеси діяльності бібліотеки, починаючи з циклу формування фондів. Завдяки їм можливі: комфортний і швидкий пошук необхідних джерел, вивчення ринку, використання мережевих колекторів.*

***Ключові слова:** інформаційні технології, бібліотека, обслуговування користувачів, бібліотечні послуги.*

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ БИБЛИОТЕК

Котляр Олег Владимирович,

кандидат технических наук,

Харьковский государственный университет питания и торговли

***Аннотация.** Изучено необходимость стратегического осмысления и комплексного подхода к применению потенциальных возможностей интернета по отношению ко всем технологическим*

процесам в научній бібліотеці. Використання веб-технологій радикально змінює технологічні процеси діяльності бібліотеки, починаючи з циклу формування фондів. Завдяки їм можливі: зручний і швидкий пошук необхідних джерел, дослідження ринку, використання мережних колекторів.

Ключові слова: інформаційні технології, бібліотеки, користувачі послуг, бібліотечні послуги.

INFORMATION TECHNOLOGIES TA BIBLIOTEKI

Kotlyar Oleg Volodimirovich,

candidate of technical sciences,

Kharkiv State University of Food Technology and Trade

Annotation. *The necessity of strategic comprehension and complex approach to the application of potential possibilities of the Internet in relation to all technological processes in the scientific library is studied. The use of web technologies radically changes the technological processes of the library, starting with the cycle of formation of funds. Thanks to them it is possible: comfortable and fast search of necessary sources, market research, use of network collectors.*

Keywords: *information technology, library, service users, library services.*

Інтенсивно розвиваючись, розширюючи свій функціональний потенціал, інформаційні технології знаходять все більш досконалі і різноманітні способи застосування в бібліотечній роботі. Світовий досвід практичної діяльності бібліотек показує, що в сучасних умовах стратегічні цілі в області технології залежать від досягнутого рівня бібліотеки і багато в чому визначають стратегічну модель розвитку бібліотеки в довгостроковій перспективі. Змінені умови вимагають нових підходів до формування стратегії технологічного зростання, механізмів, методів її найбільш ефективного здійснення, адекватних потенціалу бібліотеки і завданням, які стоять перед нею.

Можливості мережних технологій дозволяють бібліотекам, крім поліпшення якості інформаційно-бібліографічного та довідкового обслуговування користувачів, розвивати кадрові та фінансові ресурси; удосконалювати міжбібліотечну взаємодію і раціоналізувати бібліотечну технологію.

Але проблема полягає в необхідності стратегічного осмислення і комплексного підходу до застосування потенційних можливостей інтернету по відношенню до всіх технологічних процесів в науковій бібліотеці. Актуальним стає побудова комплексної моделі, що виражає типове рішення використання сучасних можливостей веб-середовища для оптимізації технології в науковій бібліотеці.

Одне з основних напрямків технологічних змін інноваційного характеру в бібліотеці – використання нових прийомів і методів організації інформаційного обслуговування користувачів.

Організація доступу до електронних ресурсів являє собою самостійний компонент формування інформаційного середовища. Важливим її елементом є інформаційний сайт бібліотеки. Актуальним є надання такої послуги, як замовлення літератури через електронний каталог в режимі реального часу з будь-якого автоматизованого робочого місця, що має вихід в інтернет.

Одним з пріоритетних видів бібліотечних послуг є доставка документів. З появою електронних інформаційних ресурсів цей вид бібліотечного сервісу набуває якісно нового значення, дозволяє значно скоротити тимчасові рамки отримання інформації користувачем.

Ще один перспективний напрям в роботі бібліотек – організація віртуального довідково-бібліографічного обслуговування.

Застосування веб-технологій дозволяє здійснювати регулярну автоматичну розсилку оповіщень по мірі відновлення баз даних по заданих користувачами критеріям.

У бібліотеках України створюються і функціонують спеціалізовані структурні підрозділи, призначені для комплексного бібліотечного інформаційного обслуговування, що дозволяє оперативно задовольняти запити користувачів, як безпосередньо в бібліотеці, так і в режимі віддаленого доступу.

Створення електронної бібліотеки – інтегрованого інформаційного ресурсу, що об'єднує ресурси бібліотек, архівів, музеїв, засобів масової інформації та інших вітчизняних і зарубіжних інформаційних установ – чергове актуальне завдання майбутнього, і бібліотек України.

Використання веб-технологій радикально змінює технологічні процеси діяльності бібліотеки, починаючи з циклу формування фондів. Традиційні технології, властиві процесам комплектування, істотно збагачуються впровадженням веб-сервісів, оптимізуються з використанням інтернету, про що свідчить зростаюча активність публікацій по впровадженню інтернет-ресурсів і послуг в процеси

замовлення видань, підписки, міжнародний книгообмін, організації виставок нових надходжень та ін.

Комплектатори відчули практичну користь від інтернету, завдяки якому можливі: комфортний і швидкий пошук необхідних джерел, вивчення ринку, використання мережевих колекторів (Топ-книга, Центральний колектор наукових бібліотек), спеціалізованих пошукових систем (Findbook), сайтів російських і зарубіжних видавництв і книготорговельних фірм («ЕКСМО», «ОЛІМА-ПРЕСС», Lange und Springer, Blackwell Publishing), інтернет-магазинів (Amazon, BuyBook, Co @ Libri); доступ до різноманітних баз даних і електронних бібліотечних систем («КнігаФонд», «БібліоТе», «Ділова онлайн-бібліотека», AcqWeb та ін.), мережевих ресурсів відкритого доступу. З'явилися нові технологічні можливості: електронне замовлення та підписка на періодичні видання з каталогів, використання джерел інтернету для заповнення лакун і комплектування фондів. Електронна пошта сприяє оперативному документообігу, розвиває партнерські відносини, оптимізує процеси підписки і замовлення видань.

В сучасних умовах збільшуються і можливості читачів, які отримують доступ до віддалених електронних ресурсів, можуть працювати з джерелами на різних носіях, користуватися розширеним складом підписок. Використання веб-технологій в процесах комплектування допоможе вирішити безліч проблем з організації фондів: упорядкування і систематизація даних про численні ресурси і їх джерела, створення повнотекстових бібліотек, забезпечення доступу до віддалених електронних ресурсів.

Системний підхід в застосуванні веб-технологій актуальне для вирішення питань забезпечення збереження фондів. Важливий напрямок у роботі зі збереження фондів – збереження рідкісних, красназавчих, раритетних видань і книжкових пам'яток, тобто «цифрового культурного надбання», мета створення якого полягає в забезпеченні довгострокової (або вічної) доступності цифрових матеріалів, передачі його іншому поколінню, трансляції в просторі і в часі; збереженні всіх смислових і функціональних характеристик вихідних матеріалів, можливостей пошуку, презентації та інтерпретації; організації мережевої взаємодії і створення єдиної платформи доступу до інформаційних ресурсів в рамках генерації, наприклад, Європейської цифрової бібліотеки, Електронної бібліотеки рукописної спадщини Європи – ENRICH та ін.

Зусилля бібліотекарів сьогодні спрямовані не тільки на збереження фонду для активного використання, але і на забезпечення

до нього доступу багатьох поколінь. Це означає, що ті заходи, які вживаються для збереження бібліотечного фонду, повинні одночасно бути спрямовані на розширення вільного доступу до інформаційних джерел.

Не існує ідеальних зовнішніх носіїв інформації, їх надійність залежить від експлуатаційних характеристик і довговічності програмного забезпечення. Сьогодні мережеві технології є одним з найбільш перспективних засобів зберігання документів. Мережа урізноманітнює способи зберігання матеріалів (сервери, портали-агрегатори, мережеві електронні сховища, інтернет-архіви, локальні комп'ютери), які пов'язують з допомогою веб-додатка мешап (mashup).

Завдяки новим технічним умовам з'явився такий тип інформаційного сховища, як електронна бібліотека, він являє собою зручне для користувача середовище, яке забезпечує збереження документів і оперативний доступ до інформації.

Інформаційні технології приносять в бібліотеки нове комплексне бачення проблеми збереження бібліотечних фондів. Такий підхід означає перспективу комфортної для користувача роботи у власному віртуальному читальному залі і збереження світової культурної спадщини.

Формування інформаційно грамотного братства неможливо без залучення інформаційних ресурсів, поданих в електронному вигляді. Ця форма дозволяє вийти на якісно новий щабель зі створення, збереження і розширення інформації, яка дає можливість забезпечити більш результативне її використання.

Бібліотеки завжди були свого роду інтелектуальним делегатом між претендентами і відомостями. Їх електронні аналоги виступають принципово новим видом фонду, в якому зібрана людством інформація переведена в нову форму. Вони забезпечують доступ як до зовнішньої інформації, так і внутрішньої, зібраної в рамках локального репозитарію.

Архіви навчальної та загальнонаукової інформації електронних репозитаріїв включають методичні посібники, книги і наукові статті. Крім наукових і літературних текстів до складу впорядкованої колекції можуть входити мультимедійні дані і комп'ютерні програми.

Формати зберігання розміщуються творів дозволяють читати тексти в онлайн-режимі або завантажувати на комп'ютер користувача.

В даний час інтернет є найпопулярнішим і великим міжмережевим об'єднанням у світі. Він з'єднує сотні тисяч локальних і федеральних мереж, що в загальній масі становить мільйони користувачів.

Впровадження нових інформаційних технологій в бібліотеках і зростаюча активність задіяння інтернет ресурсів дає можливість користувачам мати доступ до скачування окремих книг і безлімітного перегляду:

- довідників і енциклопедій;
- електронних каталогів;
- ретроспективних і поточних бібліографій;
- новітньої інформації;
- покажчиків журнальних статей.

Але сьогодні все більш затребуваними стають не стільки самі інформаційні ресурси, а скоріше системи управління ними. Розроблені програми з серії інтелектуального пошуку дозволяють в лічені секунди знаходити потрібну інформацію, залучаючи для цього сотні тисяч інформаційних ресурсів. Ці сервіси беручи на себе саму клопітку частину процесу з пошуку даних дозволяють спростити роботу з інформацією за допомогою її упорядкування і систематизації.

Всі ці нововведення дозволяють не тільки перетворити бібліотеки з локальних ресурсів в онлайн-електронні, але змінити пріоритети видавництва до створення сервісів, які будуть перетворюватись, підлаштовуючись під потреби користувачів.

УДК 004.774:378.2

ВЕБПОРТФОЛІО УЧЕНОГО – МОЛОТОК, КОТОРЫЙ СТАЛ МИКРОСКОПОМ

Панарин Геннадий Сергеевич,

ведущий инженер,

Харьковская государственная научная библиотека им. В. Г. Короленко

***Аннотация.** В статье рассматриваются предпосылки к созданию, процесс разработки и внедрения, а так же дальнейшие планы развития модуля для представления в сети интернет доступа к наукометрическим показателям авторов-сотрудников, а так же библиографических списков их работ. Приводятся этапы, через которые пришлось пройти для внедрения модуля, а так же процесс изменения основных задач, которые ставились перед разрабатываемой системой.*